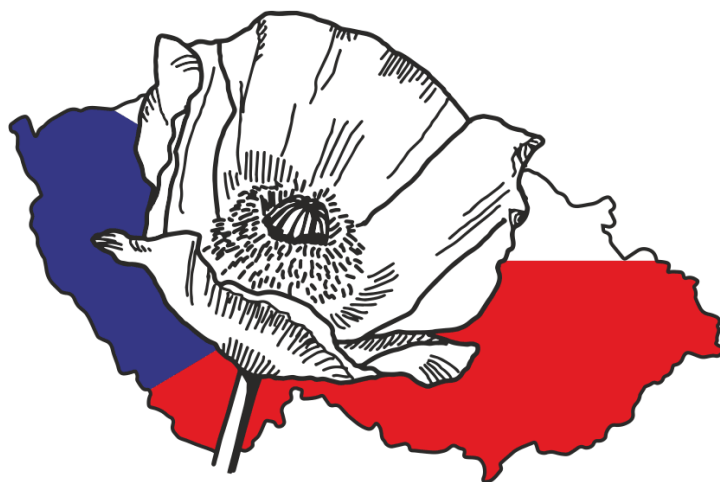

Český
modrý mák z.s.

20. MAKOVÝ OBČASNÍK

Mák v roce 2021

Únor 2021

Sborník referátů
Česká zemědělská univerzita v Praze

Občasník je vydán při příležitosti odborného semináře **MÁK v ROCE 2021**,
pořádaného 15. února 2021 spolkem Český modrý mák z.s.
a Českou zemědělskou univerzitou v Praze.

Český modrý mák z.s.
Hájecká 215
273 51 Červený Újezd
<http://www.ceskymodrymak.cz>
info@ceskymodrymak.cz

Odborní garanti: Ing. Pavel Cihlář, Ph.D.
Ing. Vlastimil Mikšík, Ph.D.
Mgr. Stanislava Koprdoová, Ph.D.

Do tisku připravil: Ing. Vlastimil Mikšík, Ph.D.

© Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
www.af.czu.cz
165 00 Praha 6 - Suchbátův Újezd
tel. 737 185 733
e-mail: MIKSIK@AF.CZU.CZ

ISBN 978-80-213-3077-1

ODSTRAŇME JEŠTĚ JEDEN MÝTUS

Michal VOKŘÁL

Agrární komora ČR vydala seriózní argumentační materiál „Mýty a fakta o českém zemědělství“. Je třeba s ním aktivně pracovat ve vlastní rodině, mezi známými i celé řadě různých příležitostných setkání s laickou veřejností nebo médií.

Do výčtu mýtů a faktů bych přidal ještě jeden. Týká se včel a v zemědělství používaných „jedů“, které je ničí. Uvědomil jsem si to nejen při hledání na internetu, kde jeden včelař hovoří o tom, že zemědělci používají „tuny chemie“ v řepce, ale zvláště po přečtení článku „Není med jako med“ otištěném v časopise Květy č.47/2020. I zde autor jako na kolovrátku omílá velmi často uváděný mýtus „k největším hrozbám včel patří kromě choroby varroóza také

**Včelaři i zemědělci se vzájemně potřebují,
proto musí spolu komunikovat**

Není zájmem zemědělců, ovocnářů, zelinářů nebo vinařů škodit včelám aplikací přípravků na ochranu rostlin (dále POR). To si nepřejí ani výrobci POR, ani jejich uživatelé. Ostatně tomu brání celá řada opatření:

- legislativa s povinnostmi pro profesionální uživatele POR i pro chovatele včel (zákon o rostlinolékařské péči č. 326/2004 Sb (paragraf 51) a vyhláška č. 327/2012 Sb. ve znění vyhlášky č. 428/2017 Sb.)
- povinná školení a osvědčení odborné způsobilosti pro nakládání s POR
- dramatický úbytek POR z kategorií nebezpečných a zvláště nebezpečných pro včely
- moderní aplikační technika a termín aplikace
- oznamovací povinnost
- zákaz používání účinných látek chlorpyrifos, neonicotinoidy, cypermethrin, thiacloprid, aj.
- sankce a přísná pravidla pro aplikaci POR

Při dodržení instrukcí etiket povolených POR by k žádným škodám na včelách nemělo docházet. Mimoto často laiky napadaná řepka funguje v přírodě z hlediska včel jako velmi významná medonosná plodina, resp. jako výborný zdroj plylu a nektaru. Včelaři jsou obvykle velmi rádi za to, pokud své včelíny mohou umístit do blízkosti řepkových porostů, protože jim to přináší profit.

Kde je problém. Včelaření t.č. prožívá boom. Ve městech přibývají včelíny na střechách obchodních center, luxusních hotelů i rodinných domů. Zvyšují se počty včelařských dětských kroužků i počty profí i hobby včelařů. O včelaření a včelách vychází celá řada knih. Na tom by nebylo nic špatného. Současný počet včelstev v ČR se odhaduje na 850 000. Průměrná hustota zavčelení je v ČR 8 včelstev / km². Zavčelení je ale nerovnoměrné 0 – 113 včelstev / km². K tomu se přidává další fakt . Každoroční spotřeba jednoho včelstva je přibližně 40 kg pylu a 300 kg medu. Z údajů je zřejmé, že tam, kde je zavčelení krajiny extrémně vysoké (113 včelstev/km²), dochází k potravnímu soutěžení nejen mezi včelami, ale i ostatními opylovači. V současné době je Česká republika čtvrtou nejzavčelenější zemí na světě. Příliš vysoká hustota včelstev zvyšuje i infekční tlak roztoče Varroa destructor.

Dolet včel. O úspěchu opylení polních plodin i ovocných sadů rozhoduje hlavně dolet opylovačů a také teplota vzduchu. Při sbírání potravy včely medonosné současně opylují květy bylin, plodin a stromů. Jejich akční radius je 100 – 2 000 metrů. Při nízké teplotě je akční radius nízký – 100 metrů a je stejný jak u včel samotárek, tak i včel medonosných. O vyhledání zdroje potravy se starají včely „pátračky“. Pro vlastní potravu však včely medonosné potřebují desítky kilogramů pylu a medu. Řešením je let například ze sadu k jiným zdrojům nebo přesun včelstev jinam. V každém případě je třeba zajistit včelám vydatný zdroj vody. K tomu účelu se velmi dobře osvědčily „drůbežářské napáječky“ Více informací nabízí Metodika 2018 s názvem „Využití včelstev v sadech a jiných porostech pro opylování“ autora Dalibora Titěry a kol. Publikace je k dispozici na www.beedol.cz.

Varroóza a mor včelího plodu. Ze začátku se ektoparazit Varroa destructor vyskytoval pouze u asijských včel medonosných Apis cerana. Teprve po změně hostitele na rozšířený západní druh Apis mellifera proniknul parazit do celého světa a stal se největším globálním ohrožením včelařství. K účinnému boji s parazitem je potřeba nový koncept. V žádném případě však tento problém nelze spojovat s účinky přípravků na ochranu rostlin. Nelze přehlédnout ani infekční bakteriální onemocnění - mor včelího plodu.

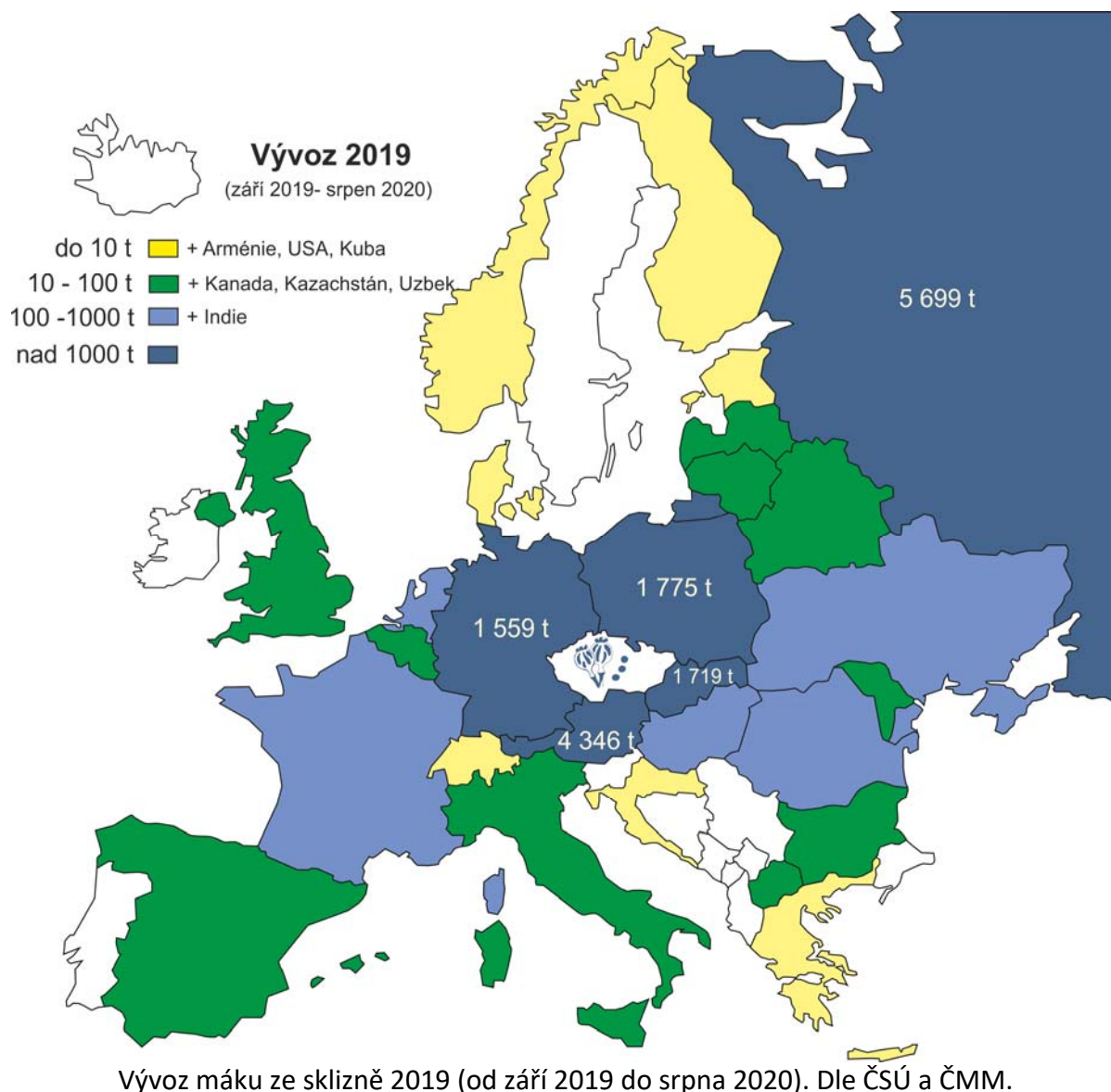
Překvapivá hrozba. Podle Jarmily Machové, předsdkyně Českého svazu včelařů je překvapivou hrozbou pro české včely nová generace nevzdělaných chovatelů, kteří jsou schopni nesprávným vedením včel nadělat mnoho škod. Ti se sice s velkým nadšením vrhají do chovu včel, ale bez pomoci a rad zkušených včelařů se neobejdou. Je to velký rozdíl, neboť profesionální uživatel POR musí povinně absolvovat pravidelná školení a testy znalostí.

Světové prvenství. Bohužel velmi často se stává, že některé z uvedených problémů se opomíjejí a velmi často za jedinou příčinu nezdaru nebo úhynu včel se jako mýtus označí použití POR. Neprávem potom vina za otravu včel padá na profesionálního zemědělce. Nezapomínejme ani na to, že pod vedením ministerstva zemědělství byla již v roce 1957 vydána, jako první na světě, vyhláška k ochraně včely medonosné při používání POR. K jejímu zásadnímu zdokonalení a rozšíření o ochranu zvěře a ryb došlo již počátkem roku 1963 (vyhláška č. 37/1963 Sb.). V srpnu téhož roku se v Praze konal světový kongres chovatelů včel Apimondia. Obě tyto události následně významně ovlivnily způsob ochrany rostlin se

zřetelem k ochraně včel. Ani výrobci POR v případě ochrany včel nestojí stranou. Naopak. Kromě registrace pro včely bezpečných POR, podporují chov včel, jejich existenci a činnost různými programy. U často nadnárodních firem platí, že jejich programy a výzkumy týkající se včel nejsou koncipovány pouze pro Českou republiku, ale mají uplatnění celosvětové. Věnují se jim početné firemní i univerzitní vědecké týmy. O to jsou však cennější, serióznější a pochopitelně i finančně náročnější. Jedná se o projekty Nektardárné pásy (BASF), Pastva pro včely (Syngenta) a Bee Safety of Pesticides (BAYER). Nicméně jejich založení, realizace, zhodnocení i postupného rozšíření by se měli zúčastnit minimálně dvě profese, které se v přírodě pohybují a pracují a stejně sdílejí případné úspěchy či neúspěchy z toho vyplývající: zemědělec a včelař. Nad jejich realizací v terénu mohou zajásat snad všichni čeští včelaři. Nabídka je zajímavá a zemědělci jsou o ní pravidelně informováni. Další podrobné informace lze nalézt na: www.syngenta.cz, www.agro.basf.cz a www.cropscience.bayer.cz. Věřím, že nový rok se tomu starému již nebude podobat. Ani v případě výše uvedeného mýtu.

Kontaktní adresa

Ing. Michal Vokřál, CSc., michal.vokral@seznam.cz

20. MAKOVÝ OBČASNÍK

Mák v roce 2021

Vydavatel: Česká zemědělská univerzita v Praze

Autor: kolektiv autorů

Druh publikace: Sborník referátů

Tisk: tiskárna TIGRAS, s.r.o., Hlavní 21, Klíčany, 250 69 Vodochody

Náklad: 320 ks

Počet stran: 126

Rok a měsíc vydání: únor 2021

Určeno: účastníkům semináře

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou

ISBN 978-80-213-3077-1